



ახიყე ჰყლი  
1919 წ. № 1  
829  
1919

№ 487

ეშმაკი. თაგუნა

# ეშმაკი

ფასი 1 მან. და 50 კაპ.

რკვეული I. თბერვლის 8. 1919 წ.

## დაწვრილუვილება

19576

484



ნიკოლოზი: ერთი შექოზხედუ, ვაღია, როგორ მგავს! ჭკირწავარდნილი მამაა! გვირგვინიც რომ ეგრე უხდებია!  
გაღაა: არა, შენ ეგ ნახე: საღ ძავის მსგავსება და საღ ამისი! აი, ნამდვილი მამა ეს არის. ეგ გვირგვინიც ზედ ამის  
თაგუნა გამოჭრილი. შოიტა დაეხურო!

# † რუზველტი.

ჩრდილო-ამერიკის შეერთებულ შტატების ყოფილი პრეზიდენტი, რუზველტი, დათანხმდა არარატის რესპუბლიკის პრეზიდენტობას.

სომხური გაზეთის ცნობა.

გარდაიცვალა რუზველტი.

უკანასკნელი ცნობა.

დაუნდობელმა სიკვდილმა სწორედ მაშინ შეაჩერა რუზველტის გულის ცემა, როდესაც მის ნიადაგ საოცნებო მიზანს და ცხოველ-მყოფელ სულის სწრაფვას ხორცი უნდა შესსმოდა.

სულ რამდენსამე თვეს, ან იქნებ, მხოლოდ რამდენსამე კვირასლა უნდა გაეგლო და რუზველტს შეუსრულდებოდა დიდი ხნის გულის წადილი: იგი გახდებოდა არარატის რესპუბლიკის პრეზიდენტი.

ჯერ კიდევ ბალდი იყო, სულ 10-- 12 წლისა იქნებოდა, როდესაც პირველად ჩაენერგა გულში ეს იდეა და შემდეგ, ცხოვრების მთელ გზას ისე უნათებდა, როგორც ლამპარი ლამის წყვიდის.

14 წლის რუზველტის დღიურში ვკითხულობთ:

„დღეს მასწავლებელმა სკოლაში შექმდეგი თემა გვაწერინა: „ჩემი იდეალი“. მე, რა თქმა უნდა არ გავუმტლავნე ჩემი სანეტარო და ერთად-ერთი ოცნება და არც გავუმხელ ვისმე, ვიდრე მის გახორციელების დრო დადგებოდეს. „ჩემი იდეალი, დავუწერე მე, ჩრდილო-ამერიკის შტატების პრეზიდენტობა არის და ეს ახრი მასულდგმულებს-მეთქი ნიადაგ“, გულში კი ვფიქრობდი: „კეცე ჰაიასტან! რად მინდა სიცოცხლე, თუ სომხეთის პრეზიდენტობას ვერ ვეღირსები!“ უფალო, შეპინდე ესოდენ კადნიერი ზრახვა!“

როგორც მიჯნური სიყვარულის გრძობას, ისე საიდუმლოთ ატარებდა გულში ამ უკანასკნელ დრომდე განსვენებული რუზველტი ამ საოცნებო მიზანს და თვით უახლოესმა მისმა მეგობრებმა, როგორც არიან, მაგალითად, დავითხანიანი და ავეტისიანი, უკანასკნელ დრომდე არაფერი იცოდენ ამისი.

ბ. ავეტისიანი, ჩვენ რომ შევეკითხეთ ამის გამო, პატივი დაგვდო და შემდეგი გვიპასუხა:

— რუზველტის პრეზიდენტობა სომხეთში ჩემთვის სრულიად მოულოდნელი ამბავი იყო. ის კი ვიცოდი, რომ ვილსონიკა და ლლოიდ-ჯორჯიკ ჩხირკედლობდენ ამ ადგილისათვის და გერმანიასთანაც ამის გამო დაიწყეს ომი, მაგრამ რუზველტი ისე ხელოვნურათ ფარავდა თავის ზრახვას, რომ არც მე და არც დავითხანიანს დღემდე არა გვცოდნია-რა ამისი: ჩვენ ვიცნობდით რუზველტს, როგორც ერთ მეზობლ დაშნაკაკანთავანს, რომელმაც სხვებთან ერთად დააარსა ჩვენი პარტია და შემდეგ მხურვალე მონაწილეობას იღებდა მის მუშაობაში, ხოლო თუ ასე შორს წავიდოდა მისი პრეტენზიები—ეს კი არ გვეგონა. ახლა კი მესმის, რათ მიიღო რუზველ-

ტმა სომხეთის ქვეშევრდომობა გასულ წლის ივნისში!“

ბ-ნ ავეტისიანისა და დავითხანიანის ინტერვიუსაგან ბევრი რამ ახალი გამოიკვა ჩვენთვის რუზველტის ცხოვრებიდან; მკითხველს ეხსოვება, რა მითქმა-მოთქმა და ინტერესი გამოიწვია ამ რამდენიმე წლის წინათ რუზველტის გამგზავრებამ აფრიკაში. მაშინ სწერდენ, თითქოს რუზველტი აფრიკაში სანადიროთ წასულიყოს. ბ. ავეტისიანის სიტყვებიდან ნათლად გამოიკვა, რომ „აფრიკა“ და „ნადირობა“ განზრახ მოუგონია მაშინ რუზველტს, ნამდვილათ კი სომხეთში წასულა საიდუმლოთ, ანდრანიკთან, და ზინგორათ ჩაწერილა მის რაზმში. ზინგორობის დროს თავის მამაც სარდლის ხელმძღვანელობით რუზველტს მაჰმადიან ბავშვთა ყურების ორ წყრთიანი აკილა აუსხამს და ამერიკაში წაუღია.

როდესაც რუზველტმა არწევნებში გაიმარჯვა და პრეზიდენტათ გავიდა, ყველას ეგონა რომ მან მიაღწია უაღრეს წვერვალს საზოგადოებრივ-პოლიტიკურის მთავრებილისას და ქვეყანა აფრთოვანებით ულოცავდა ბრწყინვალე გამარჯვებას. სწორეთ ამ დროს რუზველტი თავის დღიურში სწერდა:

„დავიღალე ამდენი მოლოცვით! რა გულუბრყვილოა ეს ხალხი! ყველა დარწმუნებულია, რომ ამერიკის პრეზიდენტობა ჩემთვის ის გვირგვინია, რომლის მიღწევას უმაღლეს სიამეთა და კმაყოფილებათ ვისახავდი ჩემს სიცოცხლეში. ის კი არ იციან, რომ ეს ჩემი პრეზიდენტობა მხოლოდ რეპეტეციაა იმ ჰეშმარიტად სანუკვარ იდეალისათვის, საითვენაც შეუჩერებლივ მივეყვარ ბედის ვარსკვლავს! დიად, ეს არის რეპეტეცია, ეს მხოლოდ შკოლაა, სადაც უნდა გავიწვრთნე და მოვმწიფდე რათა ღირსი გავხდე ხელთ ვიპყრა საკე არარატის რესპუბლიკის მმართველობისა!“

მართლაც რუზველტი ჩინებულათ გამოეწრთო ამ შკოლაში...

მას შემდეგ, რაც ინგლისი და მერე ამერიკა მსოფლიო ომში ჩაებნენ სომხეთის საკითხის გადასაჭრელათ, ღინჯსა და დარბაისელ რუზველტს მოუთმენლობა, ნერვიანობა დაეტყო. რაც უფრო ახლო იყო მიზანი, მით უფრო აუტანელი ხდებოდა ლოდინი. რუსეთის რევოლიუციის დაწყების შემდეგ კიდევ უფრო მჭიდრო კავშირი შეიკრა რუზველტსა და ხელმძღვანელ დაშნაკაკანთა შორის. 1918 წლის აპრილში, ბაქოს ამბების შემდეგ, იგი სწერდა ანდრანიკს:

„ჰნკერ ანდრანიკ! თუმცა შორსა ვარ, მაგრამ ჩემი სული და გული თქვენთან არის! ბაქოში მომხდარ დიდებულ ამბებს ისე განვიცდი, თითქოს მეც მონაწილე ვყოფილიყო ამ ამბებისა: თვალწინ მიდგას შეუღარებელი სურათი ორსული ქალების ხიშტებზე აგებისა და მათი ნაყოფის მუკლიდან გამოლადვრისა. კურთხეულ იყოს თქვენი მარჯვენა, დევ გმირო მეზობლონო სომხეთისაო! შემატყობინეთ, რამდენი წყვილი ძუძუ მოსტყერით მაჰმადიან ქალებს? ნეტა როდის ვეღირსები თქვენს ნახვას!“

საქართველოს ტერიტორიაზე თავდასხმის იდეაც და შემდეგ თვით ომის გეგმაც რუზველტისაგან იყო დაწვრილებით მოფიქრებული და შემუშავებული.

აი უკანასკელი წერილიც რუზველტისაგან დროსთვის გამოგზავნილი:

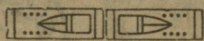
„ძვირფასო ამანაგო! გული აღარ იცდის ბუდეში! ვილსონისა და ლოიდჯორჯის კანდიდატურა დამარცხდა! მე გავიმარჯვე, მე! აი როდის უნდა მილოცავდეს მთელი ქვეყანა! მე—არარატის რესპუბლიკის პრეზიდენტი! საარაკო ოცნება სინამდვილეთ იქცა! რამდენიმე კვირა კიდევ და მე ჩემს ძვირფას ქაჩაზუნის და ტიგრანიანს ამოვუდგები გვერდში; მშვიდობით საუკუნოთ ხაეს-მოადებული ნიუ-იორკო! წინ, კულტურის ცენტრისაკენ, ერევნისაკენ! ნეტავ თუ გაუძლებს გული ამ ბედნიერებას!!!  
შენი რუზველტი..“

საუბედუროთ, მართლაც ვერ დაიტია რუზველტის გულმა ეს მოზღვავებული ბედნიერება და საუკუნოთ შესწყვიტა ცემა!

მისი უკანასკნელი წუთები გულქვა აღამაანსაც კი ააჩუყებდა. მომაკვდავი დიდ ხანს უძრავათ იწვა, თვალები შორს მიეპყრა და იღიმებოდა, თითქო რაღაც საყვარელ სურათს ჰხედავს სივრცეშიო. ბოლოს წამოიწია, ხელები ზე აღაპყრო და ნელის, მაგრამ მკაფიო ხმით წარმოსთქვა: „ჰაიასტან... ჰაიასტან!.. ასტვაც, ტერასტვაც!“ და საუკუნოთ დახუჭა თვალები.

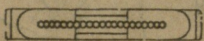
ქეშმარიტათ დიდი გლოვა და ურვა ჰმართებს სომხის ერს და განსაკუთრებით „დაშნაკუთუნს“ ამ აუნაზღაურებულ დანაკლისისათვის: რუზველტის დაკარგვით სომხეთმა დაჰკარგა ერთი საუკეთესო მოღვაწე დაშნაკუთანთაგანი!

საუკუნო იყოს ხსენება მისი.



487

ეს რა დრო დაგვიდგა, მოგვცდე ლამის არი: როგორ ცხადად იღებს ჩვენი კამისარი...



# შ ა რ ა ლ ა

ორ მარცვლოვანი სიტყვაა

ქვეწარმავალთა ჯიშისა...

(შხამი არა აქვს და მისთვის არც მომგვრელია შიშისა.)

კლდის ნაპრალებში ბინადრობს,

უკვარს მზე ჯოჯოხეთური...

(ზაფხულის ბული როცა სდგას,

მაშინ აქვს ყოფნა მეფური.)

ვინაც ვერა სცნო, მას ვურჩევ სარკეს მიაპყროს თვალთა...

(იქ დაინახავს უეჭველ,

თუ ქვეყნად სამართალია.)

შუა ვასჭერთ ეგ სიტყვა

მწარ შრომით მონაპოვარი

და შარადისთვის აიღეთ ესა,თუ ის ნახევარი.

აწ ნოტის ნიშანს თუ მოგთხოვთ, ეგ ნურვის გაუკვირდება (ვინც „დო“-ყლაპიათ ცნობილ არს ჰოვნა არ გაუჭირდება.)

მსურს ლამის ფრინველს (თავდიდას) ბოლო მოჰკვეცოთ სრულათა (და თქვენს მეუღლეს მიაართავთ ის ქუდის საკაულათა.)

ლურჯთვალა მინდვრის ყვავილი (უხვად რო აფრქვევს სურნელსა) შუა გაჰკვეთეთ და ნაწილს დაებატრონეთ პირველსა.

უკვე მხათ არის შარადა. შეჰხედეთ! დასტკბით ნახვითა!

(მე ვიცი: გული აგვესო თქვენ ეშმაკური ზრახვითა!)

ის, საოცნები საგანი, მაგ თქვენი ხარბი თვალისა, (მატარებელი „მესამე“, ანუ „გარეშე ძალისა“)

აუწერელის სიღინჯით ზომავს თფილისის ქუჩებსა და მედიდურის ღიმილით შეათამაშებს ტუჩებსა;

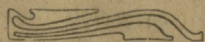
თითქო ამბობდეს: — ქართველნო, თავს ნუ იწუნებთ ტყვილათო, ცალადაც აღარ გვკადრულობთ, გსურთ თითოს გერგოთ წყვილათო!..

ამაო არის ოცნება; ჩვენზე ნუ გრჩება თვალთო, მოსული გვნახეთ, დრო მოვა გვიხილოთ მიწვალთო.

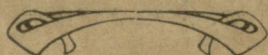
უმჯობესია მიხედოთ თქვენს ეზოსა და კერასო, თორემ ჩვენს პატრონს, იცოდეთ, ვერ გამოჩნებით ვერასო“.

ჩვენ ამდაგვარი სიმღეა წინეთაც ხშირათ გვსმენია, მაგრამ წასვლის დროს მოსულებს მრავალი ჩამორჩენია.

ვერ წავა ჩვენი ნუგეში და ვერ დავგტოვებს ობლათა... მთავრობა ჩვენი უკეთესს რას მიჰგვრის გლეხებს სოფლათა?



ავტომობილში ზის ეგერ კომისარი: შარშან რომ სპირტს ჰყიდდა, მითხარ, ზომ ის არი?



# ინფორმაცია

(უნამუსობა 2 მოქმედებათ).

- მოქმედნი: 1) ჯორტლინკი. გენერალი.  
 2) ტერ იუდიანცი. სომხის წარმომადგენელი, დაშნაკელი.

მოქმედება I (სწარმოებს ბათუმის ნავსადგურში).



ამბარცუმ ტერ-იუდიანცი... რაკი თქვენი სურვილი გახლავთ, ბ. გენერალო, მოგაგონებთ თუნდაც იმ უმნიშვნელო გარემოებას, რომ მაგათი გვარდია და ჯარის ნაწილები ვალ. ჯუღელის და ალექსანდრე დგებუაძის მეთაურობით იბრძოდნენ გერმანელებთან ერთად თქვენ წინააღმდეგ ჯერ მარნასთან და შემდეგ ვერდენთანაც, ხოლო მაგათი პრეზიდენტი, ნოე ჟორდანია, ჰინდენბურგს ჰყავდა შტაბის უფროსათ მთელი ომის განმავლობაში!..



.... ნუ მიაქცევთ ამას ყურადღებას; ბ-ნო გენერალო: ქართველი ხალხი აქ არაფერ შუაშია, როგორც არაფერ შუაში იყო კრეისერ „ემდენის“ თარეზობის დროს. იმ „ემდენის“, თქვენ რომ უთვალავი გემი დაგიღუპათ ომის დასაწყისში. ვახა არ მოგეხსენებათ, რომ „ემდენის“ უფროსი, ვალ. გოგუაძე, ტომით ქართველი გახლდათ?! მაშ თქვენ არც ნიუ-იორკის მახლობლათ მომხდარ აფეთქების ნამდვილი მიზეზი გეცოდინებათ, აი საომარი მასალებისა და ტყვია-წამლის უზარმაზარი საწყობები რომ ააფეთქეს? ჰე-ჰე-ჰე! ჩვენში ბალღებმაც კი იციან, ვისი საქმე იყო ეს აფეთქება!



გენერ. ჯორტლინკი. ვისი?

ტერ-იუდიანცი. ვლასა მგელაძის, ბ. გენერალო! ვლასა მგელაძის! უმორჩილესათ გთხოვთ დამშვიდდეთ და დაივიწყოთ ყოველივე ეს, როგორც დაივიწყეთ ბურების აჯახყება, რომლის სულის ჩამდგმელნიც, თქვენის სულგრძელობის წყალობით, თავისუფლათ დასეირნობენ საქართველოში... ვინ სულის ჩამდგმელნიო, მკითხავთ თქვენ? აი თუნდ იმ დროს კრიუგერათ წოდებული სილიბისტრო ჯიბლაძე და აგრეთვე მაშინდელი „გენერალი ბოტა“, ე. ი. სოსო გედევანიშვილი, რომელიც ბათუმის პარტიზანულ რაზმით თავხედურათ ესხმოდა თქვენს ჯარებს...



....ბურების ამბავმა მუხანათურად დარღუპული გენერალისიმუსი კიტჩინერი მომაგონა! მისი უკვდავი სახელი გაჰკვეთს დაუსრულებელ დროთა სრბოლას და შარავნდელით გარემოცული იქნება მარადის, ხოლო წყვეა-კრულვა იმ ჯოჯოხეთის კერძ მოლაღატე ადამიანს, რომელმაც გაიმეტა თქვენი გენიოსი მთავარსარდალი და ნაღმები ჩაუწყო მის გემს! მე ვიცი მისი სახელი!

გენერ. ჯორტლიანკი. სიქვით!!!

ტერ-იუდიანცი. აკაკი ჩხენკელი, გენერალო! როგორც ბაყაყი, ისე ცურავს წყალში აკაკი ჩხენკელი და სამ დღესა და ღამეს ატარებს ხოლმე არხენათ ზღვის ტალღებში! იმან ჩაუწყო თავის ხელით ნაღმები გენ. კიტჩინერის გემს!..

მოქმედება II (სწარმოებს თბილისში).



სულ თავში რომ ურტყა  
 თუნდაც სამი სარი,  
 ქრთამს ვერ დაივიწყებს  
 ჩვენი კამისარი.

შტო ღუმლი, შტო ვიშლო?!!

შტო ღუმლი:

-- ია ღუმლი, ძეგვინცკი მოსტუ ნა ვოზღუხ ლე-  
 ტალ ბუდით, ნაშ ჰდრო ნა ტიფლის ნასტუჰალ  
 ბუდით, ჰამ დენიკინ ნა სოხუმ, ჰამაც ანგლიჩან  
 იზ ბათუმ პრიშოლ ბუდით, ჰაი ზინვიარნერ ტიფ-  
 ლის ვზიალ ბუდით, გენერალ ჰდრო დვარეც ვა-  
 შოლ ბუდათ, რაზნი რუზნი ჟორდანია-რამიშვილი,  
 გეგეჰკორი-მეგეჰკორი პრაგნალ ბუდით, დავითხა-  
 ნიან ი თარხანიან პასადილ ბუდით, ტიფლის ნაშ  
 ბუდით, არმიანცკი ნაროდ ვსო ვრემია „კეცე,კეცე  
 ჰაიასტან“ კრიჩალ ბუდით!

შტო ვიშლო:

-- ძეგვინცკი მოსტუ ჩუთ-ჩუთ სლამალსუ, — დვა  
 დნია ვილენილსუ, ნაშ ჰდრო საცემ ზახრამალსუ,  
 დენიკინ კაკ იდიოტ ნამესტე სტაილსუ, ანგლი-  
 ჩან ვოვრემია ნე ჰამაგალსუ, ტიფლის მობილიზაცია  
 რამიშვილი პამეშალსუ, არმიანცკი ვოისკ ი გენე-  
 რალ ჰდრო ნაზად ბეჟალსუ, ჟორდანია-გეგეჰკორი  
 ვა დვარეც სიდელსუ, დავითხანიან ი თარხანიან  
 იზ პარლამენტ პრაგნალსუ, ტიფლის ვრაცერენ  
 ასტალსუ, ნაშ ნაროდ არმიანცკი ჰანვეოლე „კეცე,  
 კეცე გრუზინცკი რესპუბლიკ“ კრიჩალსუ!  
 ვა, შტო ღუმლი, შტო ვიშლო, და!



\* \* \*

უნდა მართალი მოგახსენოთ და გატეხილი:  
 — უკვე გარდავლე, მე, ცხოვრების უღელტეხილი...  
 ორმოცი წელი შემისრულდა!.. იქით ვაწვები!  
 ხშირმა ჭალარამ შემიმოსა ტურტა ღაწვები.  
 განვვლე ბავშობა, სირყმის წელნი და სიჭაბუკე,  
 მათ წარიტაცეს ჩემი სიმხნე და სიჩაუქე.  
 რაღა ვარ ახლა?  
 აჩრდილივით ვეჩანჩალები,  
 საიქიოსკენ მიმიპყრია ბეჩავს თვალები.

ბევრის მომსწრე ვარ ამა ხანგრძლივ ჟამთა სრბოლაში.  
 (გვარდასთანაც კი გლეხებიგართ (ზოგჯერ) ბრძოლაში)

მახსოვს, — აბაშეთს რომის მეფე რო დაეძგერა  
 და მენელიკმა იტალია ვით მოიგერა.

მახსოვს, — ჰისპანეთს შეებრძოლა როს ამერიკა  
 (კუბა წაართვა მან, გაიტი და პორტორიკა.)

მახსოვს, — ბურებთან ბრძოლა დიდი, ბრძოლა გმირული.  
 ბოტა, კრონიე და დივეტი თავგანწირული.

მახსოვს, — ჩინელთა აჯანყება და „დიდი მუშტი“,  
 როგორ ჩააქრო ის ევროპამ, ვით საპნის ბუშტი.

მახსოვს, — მე ომი (მასგავსი ძველათ არვის ჰქონია),  
 როდესაც რუსეთს შეეჯახა იაპონია..

მახსოვს მუკდენი, პორტ-არტური და თვით ცუსიმა,  
(„ყვითელი საფრთხე“ თვალწინ როგორ წამოიჭიმა,  
მახსოვს, თუ როგორ შეებრძოლა სტამბოლსა რომი  
და იტალიამ ვით მოიგო ტრიპოლის ომი.  
მახსოვს, — ოსმალეთს რო ეკვეთენ ბალკანელები ..  
(ჯერ მტერი სძლიეს, მერე ერთურთს მიჰყვეს ხელები)  
მახსოვს მე ომი უდიდესი... უკანასკნელი,  
რომელიც მუსრავს მთელ ქვეყანას ხუთიოდ წელი.  
მომსწრე ვარ ბევრის... მაგრამ რაცა აშბად მსმენია  
სულ ცოტა რომ ვსთქვათ ათასიოდ ამოდენია.

მართალი ვითხრათ, არც ვემდური საწუთროვბას..  
იმ დალოცვილმა, სჩანს მომასწრო რჩეულ დროვბას.  
. ომი ომსა სდევს და არ უჩანს მათ დასასრული...  
ენადვლობდი მხოლოდ, რომ ვერ ვნახე ომი ქართული.  
ქვეყანა იბრძვის, ჩვენ გულ-ხელი დაგვიკრებია  
და ვსხდევართ ისე, ცხონებული ვით სჯდა ბებია.  
მტერი არ გვიჩანს... „მეგობრები“ გარს გვახვევია,  
ისევე, როგორც საქართველოს ძველათ სჩვევია.  
რუსები ჩვენზედ ლოცულობენ,  
ჩვენს მზეს ფიცავენ...  
„ეკონომიურ ინტერესებს“ ჩვენსას იცავენ.  
ოსმალის ხომ რა, მზე გურჯებზე ამოსდიოდა...  
(და ახლაც „სამოთ“, იმერეთზე თუ მოდიოდა)  
სპარსელთა ძრახვას ვით გაჰბედავს ქართული ენა,  
ღვაწლი მიუძღვით ჩვენს წინაშე მათ იმოდენა.  
— ღმერთო მალალო! (ფფიქრობდი მე)  
რათ შემოგვეწყერი?  
რათ არ გვარგუნე ჩვენ, ქართველებს, თუნდ ერთი მტერი?

ვედრება ჩემი ზენაარსმა ისმინა ყურად  
და აი, მტერიც თავს დაგვესხა მუხანათურად.  
მძინარე ვაჟაკთ მან  
ქურდულათ დასქრა ყელები.  
(თქვენ აღბათ მიხვდით, რომ დაგვეცენ დაშნაკელები),  
— საქართველოს წინ აღიჭურვა სომეხთა ჯარი!  
აი, მოძმენო, სიბერის ეამს რას მოვესწარი!!!  
იელვა ხმალმა ადრინდულა, მამა-პაპურა,  
და თავდამცველმა  
თავდამსხმელი გაანადგურა,  
მაგრამ....

ეს ჩვენი სიცოცხლე  
ერთი წამის არი:  
დროზე უნდა აჰკრა,  
თუ ხარ კამისარი!

# კახარა ფალაშონი.

## ჩვენი და თქვენი:

ვარლამს ალბათ ყველა თქვენგანი იცნობს. ან კი რატომ არ უნდა იცნობდეთ, როცა ყველა საზოგადო საქმეში მას ნონაწილეობა მიუძღვის და თუ მსხვილი არა, თავისი წვლილი მაინც გამოაქვს.

და განა მართო ამისთვის არის ცნობის ღირსი ვარლამ ბრიქაძე?

არა, მას ათასი სხვა ღირსებაცა აქვს, მაგრამ განსაკუთრებულ ყურადღებას მის „ნიუნს“, ანუ უკეთ რომ ვსთქვათ, მის ალღოს აქცევენ.

შარშან წინ გაზაფხულზე, როცა მთელი ქვეყანა ხარობდა, როცა თითქმის ყველას გულში ია და ვარდი ჰყვავდა, ვარლამი წითელი დროშის ქვეშ ამაყად იდგა და „მარსელიოზას“ უღვთოდ გაჰკიოდა. მე რო დამინახა, გადმოხტა, ხელი მაგრად ჩამომართო და მითხრა:

— როგორ არის ჩვენი საქმე, ამხანაგო მიხო?

— როგორც ხედავ... ჯერ-ჯერობით ვგონებ არაფერი უშავს.

— შენ ყოველთვის ეგრე იცი; საქმეს სათუოდ აყენებ ხოლმე. ჩამილაპარაკა ვარლამმა, ხელი მაგრად ჩამომართო და გამშორდა.

ბოლშევიკების პირველი ეშელონი მესამასე ვერსზე დაბანაკდა და თფილისის „კონტრ-რევოლიუციონურ“ მენშევიკებს ულტიმატუმებს ლევაშვიტით უცხობდა. მოქალაქეთა შორის ათასი ერთი მეორეზე უფრო საშიშარი ჭორები იდგამდა ფესვებს. სწორეთ სასახლის ქუჩაზე გადავყარე ჩემს მეგობარ ვარლამს.

— გაუმარჯოს! ჩვეულებრივის დაუზარებლობით მომესალმა ის და ზანტათ ხელი გამომიწოდა.

— გაუმარჯოს ჩემს ვარლამს... გავებასუხე მე.

— როგორ არის თქვენი საქმე, მეგობარო? ვგონებ ეს ბოლშევიკები რალაცას გიპირობენ.

— გვიპირობენ კი, თუ ხელი არ შეეშალათ. ვნახოთ რა გამოვა, ხომ გაგიგონია „აღდგომა და ხვალა“.

ბოლშევიკების ეშელონები ნელ-ნელა ჩამოდნა. თფილისის წითელი გვარდია იმდენათ გათამამდა, რომ ქალაქის არსენალიც კი აიღო. ქუჩებში ამ ამბავმა დიდი მითქმა-მოთქმა გამოიწვია. უპირველეს ყოვლისა ბოლშევიკების პრესტიჟი დასცა და მათ ძლიერებას ძირი გამოეთხარა.

ვარლამი სწორეთ ამ ისტორიულ დღეს შემხვდა და სალამის მოცემისათანავე მხიარული კილოთი შემეკითხა:

— როგორ არის, მიხო, ჩვენი საქმე? ეგ არსენალი ძალიან ჩავიგდეთ ხელში. მე მგონია აწი ჩვენი საქმე...

— ჯერ ვინ იცის, მეგობარო, ბედის სასწორი დაუდგარი რამეა. დღეს რომ შენსკენ დახრის თავს, — ხვალ სულ სხვა მხარეს გადაიზნიქება. ვინ იცის...

კარგა ხანი გავიდა მე ვარლამს არ შეგყრივარ. კავკასიის ფრონტის ჯარისკაცთა მეორე ყრილობა იყო სახალხო სახლში. სტეფანე შაუმიანმა სამ დღეში მოახუცა მთავრობის თავმჯდომარე ევგენი გეგეჭკორი და ბოლოს (უცნობ ადრესზე) თავისი მთავრობაც გამოაცხადა კუზნეცოვის თანამშრომლობით. ვარლამი სახალხო სახლის წინ შემხვდა. მას ჩვეულებრივ მხიარული სახე ჰქონდა და მხიარული ღიმილითაც მომმართა:

— მიხოს გაუმარჯოს! რას ატყობ, როგორ არის თქვენი საქმე? ეს ჯარის კაცები სწორეთ უხეშ ძალას წარმოადგენენ.

— ჭეშმარიტათ უხეში არიან, მე მგონია მეტს ბაქი-ბუქობენ, ვიდრე ამის საბუთი აქვთ. ვნახოთ.

არჩევნები ახალ დამთავრებული იყო, როცა ვარლამი ტრამვაის ვაგონში ჩამოჯდა, ხელი მაგრად ჩამომართო და მითხრა.

— თუ არჩევნებს დაეჯერება რამე, ჩვენი საქმე კარგათ უნდა იყოს. ჩვენს დემოკრატიას, რაც უნდა იყოს კარგი შკოლა აქვს გავლილი და ისე ადვილათ მისი შეცდენა არ შეიძლება.

— ვინ იცის... შეგნებულიც ბევრი გყავს, ჩემო ვარლამ და შეუგნებელიც. ჯერ კიდევ ნაადრევია ასეთი მოწმობების რიგება.

— კაცო, შენ მუდამ ეგრე იცი მითხრა ვარლამმა, ხელი ჩამომართო და ლალიძის ქარხნის წინ ჩამოხტა.

— ქუთაისის აჯანყება თუ დროზე არ ჩააქრეთ, თქვენი საქმე ძლიერ ცუდათ წავა.

ერთობ მღელვარე კილოთი მითხრა ვარლამმა და გადაშლილ გახეთში მიმიითთა ქრონიკის ერთ-ერთ მუხლზე,

— ეგ არაფერია. ქურდებისა და მცარცველების დაწყნარება ადვილია. მიუგე მე და რასაკვირველია ვარლამიც დავითანხმე.

ქუთაისიდან დაბრუნებულ რაზმს ვარლამი შემთხვევით სადგურზე შეხვდა. გვარდიელების მხიარულმა სახემ მასზე განსაკუთრებული შთაბეჭდილება მოახდინა. ის მყისვე მოიჭრა ჩემთან; გადამოკუნა და მითხრა.

— ვიდრე ასეთი ძლიერი და შეგნებული დამცველი ეყოლება. ჩვენს საქმეს, როგორც ჩვენი გვარდიაა, რა თქმა უნდა საშიში არაფერი იქნება.

მე აღარ მახსოვს რა ვუბასუხე ამ ჭეშმარიტ მოსაზრებაზე ამხანაგ ვარლამს, მაგრამ მახსოვს ის, რომ ჩემი პასუხით კმაყოფილი არ დარჩენილა.

— შენ მუდამ ასე იცი, მიხო, მითხრა და მომშორდა.

არა მგონია თქვენთვის მაინც და მაინც დიდათ საინტერესო იყოს ჩემი და ვარლამის საუბარი საქვეყნო საქმეებზე, თქვენ მას ჩემზე ნაკლებ არ იცნობთ და არც ჩემზე ნაკლებ გიყვართ ვარლამი.

აღნიშნავ მხოლოდ ორიოდ განსაკუთრებულ შეხვედრას.

როცა გახუდიანებული ბრბო დუშელი ბოლშევიკებისა ბებრის კიხეს მოაღვა და თფილისის ქუჩებში გასეირნებაზე ოცნებობდა, ვარლამი ფეხაკრეფით წამომეპარა უკანიდან, მხრებზე ხელი დამკრა და ეშპაკური ღიმილით მითარა:

— კაპუტ! კაპუტ, ძმაო მიხო, **თქვენი** საქმე. ახლა თავს ვეღარ დააძვრენთ მგონია.

— არა, ჩემო კარგო ჩვენ უარსიც გვინახავს. ვნახოთ თავი ვის დარჩება დასაძვრენი.

ღარიალიდან დაბრუნებისას ვარლამ ბრიქაძეს პირველთვე შევეხებე. ის ასე ვსაქვათ მეცხრე ცაზე იყო სიხარულით.

— იცი რას გეტყვი, მიხო?... ახლა დავრწმუნდი, რომ **ჩვენ** სახელმწიფოს მოვლა პატრონობა შეგვძლება.

— რაზე ეტყობა, ჩემო ვარლამ, ჯერ სამაგისო არაფერი გაგვიკეთებია.

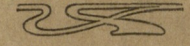
— სწორეთ შეუძლებელია შენთან ლაპარაკი, წყრომით მომიგია ვარლამმა—როდემდის უნდა იყო, კაცო, ასე გულ გატეხილი ჩვენს სახელმწიფოებრივ ძალებზე?

— მანამდე ჩემ, ვარლამ, ვიდრე შენი ლექსიკონიდან არ ამოიშლება სიტყვა „თქვენი“.

ვარლამმა ჩემი პასუხი ვერ გაიგო, მაგრამ მისი სიხარული იმდენათ დიდი იყო, რომ შობისთვის სადილათ მიმიპატიუა.



ეს ქვეყანა, ძმაო,  
მხოლოდ სამის არის:  
ღმერთის, ინგლისელის,  
შემდეგ კამისარის!

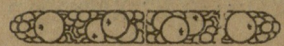


### „Нарту“

Мы выходим на борьбу сь великанами Глупости, Пошлости и Невъжества.

„Нартъ“ № 1.

Если правду ваши бають, что клинъ клиномъ вышибають, то нужно-ли было вамъ выпускать еще 2-ой номеръ, когда каждый изъ „великановъ“ уже отъ 1-го померъ.



სული რომ ქვით ჩამქოლონ,  
მიმისიონ ერი,  
მაინც ვიტყვი: იღებს  
მილიციონერი!

## გგლის თავზე სახარება.



გაგვეკვარი. ძმობა, ერთობა და საყვარული. —აი ქვეყნოხედი ჩვენი ურთიერთობისა ქაჩაზნუნი და სხვები. (ვალდებენ) და სულიანაცა შენისათანა!